

Wystąpienie pokontrolne

z kontroli przeprowadzonej w trybie zwykłym w Ogrodzie Zoologicznym, na podstawie planu kontroli zatwierdzonego przez Prezydenta Miasta Poznania na I półrocze 2015 r.

Celem kontroli było sprawdzenie właściwego utrzymania czystości i porządku na terenie Starego Zoo, w tym wykonania dotychczasowych zaleceń wydanych przez ówczesny WGKiM, oraz sprawdzenie warunków bytowania zwierząt i weryfikacja stosowanych procedur w zakresie ich uśmiercania, w szczególności żółwi.

1. Jednostka kontrolowana:

Ogród Zoologiczny
ul. Browarna 25
61-063 Poznań

2. Kontrolujący:

Józef Rapior – kierownik Oddziału Koordynacji Utrzymania Czystości i Porządku w Mieście,

Monika Nowotna – specjalista Oddziału Koordynacji Utrzymania Czystości i Porządku w Mieście.

Z dniem 6 lipca br. Wydział Gospodarki Komunalnej został przekształcony w Wydział Gospodarki Komunalnej i Lokalowej.

3. Termin przeprowadzenia kontroli:

25 maja - 5 czerwca 2015 r.

4. Zakres kontroli:

Kontrola w zakresie sprawdzenia stanu czystościowego terenu Starego Zoo oraz stanu utrzymania zieleni i zwierząt, a także zbadania kwestii nagłośnionych przez media przypadków uśmiercania żółwi czerwonolichy.

5. Podstawa prawna przeprowadzenia kontroli:

- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.).
- Uchwała nr L/780/VI/2013 Rady Miasta Poznania z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Poznania.
- Uchwała nr V/32/VI/2011 Rady Miasta Poznania z dnia 11 stycznia 2011 r. w sprawie nadania statutu jednostce budżetowej Ogród Zoologiczny.
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.)

6. Miejsce prowadzenia kontroli:

Ogród Zoologiczny:

Stare Zoo – ul. Zwierzyniecka 19, 60- 814 Poznań

7. Kierownik jednostki kontrolowanej:

Pan Aleksander Niweliński – Dyrektor Ogrodu Zoologicznego – zatrudniony na tym stanowisku od 1 października 2014 r.

Pan Leszek Antkowiak – Zastępca Dyrektora Ogrodu Zoologicznego – zatrudniony w Jednostce od 16 czerwca 1980 r.

Pan Piotr Ćwiertnia – Kierownik Starego Zoo - zatrudniony w Jednostce od 1 października 2014 r .

W czasie trwania kontroli, z dniem 28 maja br. Dyrektor kontrolowanej Jednostki wydał p. *Piotrowi Ćwiertni* polecenie czasowego wykonywania pracy innej niż określona w umowie o pracę, zgodnie z art. 42 paragraf 4 KP. Obowiązki Kierownika Starego Zoo przejął p. *Leszek Antkowiak* – Zastępca Dyrektora Ogrodu Zoologicznego, a na czas jego nieobecności, tj. od dnia 29 czerwca br. do 22 lipca br. obowiązki kierowania Starym ZOO powierzono p. *Zbigniewowi Kwiecińskiemu*.

8. Zagadnienia dotyczące kontroli:

W przedmiotowej kontroli objęto następujące zagadnienia:

- 1) Aktualna ocena stanu czystościowo-porządkowego Starego Zoo.
- 2) Ocena realizacji odpowiednich prac agrotechnicznych w okresie przedwiosennym.
- 3) Ocena stanu technicznego bram wejściowych i opłotowań.
- 4) Sprawdzenie dokonania nowych nasadzeń krzewów, żywopłotów, drzew itp.

- 5) Sprawdzenie stanu utrzymania elementów infrastruktury, takich jak ławki i place zabaw.
- 6) Sprawdzenie stanu utrzymania zwierząt (stan czystości pomieszczeń gdzie trzymane są zwierzęta, wyposażenie w ściólkę, wodę , pokarm).
- 7) Weryfikacja stosowanych procedur w zakresie uśmiercania zwierząt, w szczególności żółwi – w świetle zaistniałych przypadków nagłośnionych przez media.
- 8) Weryfikacja realizacji zaleceń innych organów w zakresie problematyki przedmiotowej kontroli.

Ustalenia

W dniu **25 maja br.** dokonano wizji i Starego Zoo, w której uczestniczyli: kontrolujący, Kierownik Starego Zoo p. *Piotr Cwiernia* oraz wyznaczeni przez niego pracownicy, tj.:

1. p. *Joanna Piechorowska* - asystent dydaktyczny,
2. p. *Anna Lubiatowska* - pielęgniarz zwierząt,
3. p. *Grażyna Radzka - Chrząszczak* - pracownik administracyjno-terenowy.

Kolejnej wizji terenu Starego Zoo dokonano w dniu 31 maja br.

Stan zatrudnienia na terenie Starego Zoo to 22 osoby.

Podczas kontroli stwierdzono brak realizacji, bądź realizację tylko częściową, zaleceń pokontrolnych z poprzednich kontroli tu. Wydziału z lipca oraz listopada ubiegłego roku. Ta niepokojąca sytuacja dotyczy kwestii:

- braku usunięcia dawnego budynku gospodarczego o złym stanie technicznym, zlokalizowanym przy stanowisku odpadowym i widocznym z ul. Bukowskiej - mimo nadania powyższemu trybu odwrotnego – **zdjęcie nr 25 oraz 67,**
- braku zagospodarowania terenu Starego Zoo od ul. Bukowskiej, od strony stanowiska odpadowego aż do Muzeum PAN – teren zaniedbany, wysokie chwasty, itp.(za wyjątkiem dokonania nasadzeń 45 sztuk grabów) - **zdjęcia nr 24, 26 – 29,**
- braku bieżącego usuwania uschniętych, zbrązowiałych części roślin – przykład: **zdjęcia nr 52 i 79,**
- braku bieżącego mycia ławek – **zdjęcia nr 3 – 4,**
- braku kompleksowego zagospodarowania terenu od ul. Zwierzynieckiej - zagospodarowanie jedynie częściowe poprzez dokonanie nasadzeń – **zdjęcia nr 46 – 48,**

- braku kompleksowego zagospodarowania stanowiska odpadowego – w dniu kontroli stanowisko wyposażone było w dwa kontenery: jeden na odpady komunalne zmieszane, a drugi z przeznaczeniem na odpady organiczne (odchody zwierząt), ale w sąsiedztwie kontenerów zalegały także odpady typu: gruz, zaschnięte liście, suche gałęzie. Znajdują się tam też pozostałości po dawnej budowli – **zdjęcia nr 20 – 23.**

W odpowiedzi na przekazany do Jednostki projekt wystąpienia pokontrolnego, pismem z dnia 29 czerwca br. Dyrektor poinformował, że zabiegi dendrologiczne oraz ogólne zabiegi zasobów botanicznych terenu Starego Zoo wraz z interwencyjnymi będą prowadzone zgodnie z fenologicznym cyklem wegetacji tych roślin. Biorąc powyższe pod uwagę, zrezygnowano z formułowania zalecenia dotyczącego wprowadzenia bieżącego usuwania zbrązowień i suchych elementów roślin.

Poza powyższymi, odnotowane zostały inne zagadnienia wymagające naprawy, które ujęto w dalszej części niniejszego Wystąpienia – przy poszczególnych zagadnieniach kontroli.

Ad 1. Aktualna ocena stanu czystościowo-porządkowego Starego Zoo.

Negatywne przypadki:

- konieczność przywrócenia właściwego stanu sanitarnego toalet przeznaczonych dla zwiedzających oraz zapewnienia tam stałej czystości, a dodatkowo potrzeba usunięcia rdzy z kaloryfera i bieżącego opróżniania koszy na śmieci – **zdjęcia nr 5 – 10,**
Dodatkowy komentarz: zaobserwowany w dniu kontroli stan utrzymania toalet był skandaliczny i godzący w wizerunek Starego Zoo. Półki w kabinach były brudne i zakurzone, podłogi jak i muszle były silnie zanieczyszczone. Pojemniki na śmieci były nieopóźnione. W toaletach panował nieprzyjemny zapach. Niemniej kolejna wizja tego terenu, przeprowadzona w dniu 31 maja br., wykazała dokonanie gruntownego oczyszczenia toalet – **zdjęcia nr 72 – 75,**
- konieczność oczyszczenia toalety przeznaczonej dla pracowników Jednostki – **zdjęcia nr 11-12,**
- niedrożne rynienki, jakie odprowadzać powinny wodę deszczową z terenu Starego Zoo do studzienek – tymczasem na chwilę obecną zajęte są one przez suche liście i inne zanieczyszczenia, tym samym nie mogą spełniać swoich funkcji – **zdjęcia nr 65, 66, 68, 69,**

- zaleganie odpadów na odcinku od małpiarni do ul. Bukowskiej i budzący zastrzeżenia stan opłotowania – **zdjęcia nr 20 – 21, 64** – a także zaleganie odpadów za toaletami – **zdjęcie nr 57,**
- przy budynku gospodarczym od ul. Zwierzynieckiej zalega zużyty sprzęt elektryczny w postaci starej lodówki – **zdjęcie nr 14,**
- brak zagospodarowania dawnego poidelka dla ptaków – możliwość wykorzystania jako donicy - **zdjęcie nr 13,**
- obecność pokrzyw przy płocie oddzielającym wybieg dla zwierząt, co utrudnia spacer wokół takiego wybiegu – zwłaszcza dzieciom – **zdjęcie nr 70.**

Pozytywne kwestie:

- dobry stan czystościowy alejek na terenie zoo – **zdjęcie nr 36,**
- właściwy stan porządkowy placów zabaw – **zdjęcia nr 43 - 44,**
- obecność nowych elementów, jak Park linowy czy stojaki na rowery, co Kontrolujący uznali za bardzo pozytywne, gdyż uatrakcyjniają pobyt na terenie Starego Zoo – **zdjęcia nr 38, 43, 46,**
- zadbane wybiegi dla zwierząt – **zdjęcie nr 18, 34, 56,**
- dobry stan czystościowy gastronomii na terenie Starego Zoo – **zdjęcia nr 41, 76, 77.**

W odpowiedzi na przekazany do Jednostki projekt wystąpienia pokontrolnego, pismem z dnia 29 czerwca br. Dyrektor poinformował, że odpady biodegradowalne będą usuwane w cyklach dwutygodniowych - bądź miesięcznych oraz że odpady zalegające podczas kontroli na stanowisku odpadowym zostaną zutilizowane do 7 lipca br. Dyrektor poinformował też, że teren Starego Zoo został oczyszczony z porzucanych drobnych odpadów komunalnych, usunięto też zużytą lodówkę. Biorąc powyższe pod uwagę, zrezygnowano z formułowania zalecenia w tym zakresie.

Ad 2. Ocena realizacji odpowiednich prac agrotechnicznych w okresie przedwiosennym oraz zrealizowanych prac pielęgnacyjnych krzewów, skupin itp.

Szczegółowe zestawienie prac porządkowych i pielęgnacyjno – agrotechnicznych przedstawia **załącznik nr 1** do niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Do realizacji prac pielęgnacyjno - agrotechnicznych kontrolowana jednostka posiada:

- wyznaczonych pracowników do realizacji przedmiotowych zadań – wykaz pracowników stanowi **załącznik nr 2,**

- odpowiedni sprzęt techniczny (w ilości 11 sztuk, w tym kosiarki, dmuchawy, opryskiwacze), co potwierdza wykaz sprzętu stanowiący **załącznik nr 3**.

Jak wynika z **załącznika nr 4**, wykorzystywane na terenie Starego Zoo w roku bieżącym środki ochrony roślin, pochodziły z partii zakupionej w roku ubiegłym. W marcu br. zakupiono natomiast nawozy do pielęgnacji zieleni na terenie Starego Zoo – **załącznik nr 5**. W kwietniu br. kontrolowana Jednostka zakupiła też 20 kg mieszanki traw, celem jej wykorzystania na terenie Starego Zoo., co potwierdza **załącznik nr 6**.

Podczas kontroli stwierdzono zbyt małą ilość rabat z kwiatami wiosennymi (pelargonie, begonie, bratki, turki itp.).

Brak nasadzeń zaobserwowano między innymi wokół drzew, w donicach, gazonach, tarasach itp. Pozytywnym przykładem jest tu obsadzenie drzewa vis-a-vis budynku gastronomii – **zdjęcie nr 77**.

Podczas kontroli odnotowano również potrzebę zagospodarowania terenu w sąsiedztwie ptaszarni – **zdjęcie nr 69**.

W odpowiedzi na przekazany Jednostce projekt wystąpienia pokontrolnego, pismem z dnia 29 czerwca br. Dyrektor poinformował, że na przestrzeni miesiąca lipca brygada ogrodnicza będzie prowadzić nasadzenia roślin na terenie Starego Zoo. Zaplanowane zostały również nasadzenia wszystkich gazonów pod Parkiem Linowym.

Ad 3. Ocena stanu technicznego bram wejściowych i opłotowań itp.

Podczas kontroli stwierdzono właściwy stan opłotowania oraz bram wejściowych na teren Starego Zoo – za wyjątkiem zniszczonego muru od Małpiarni do ul. Bukowskiej - **zdjęcia nr 20 – 22, 64 - 65**.

W odpowiedzi na przekazany do Jednostki projekt wystąpienia pokontrolnego, pismem z dnia 29 czerwca br. Dyrektor poinformował, że z uwagi na zły stan techniczny tego muru, koniecznym jest jego rozbiórka i postanowienie nowego.

Ad 4. Sprawdzenie dokonania nowych nasadzeń krzewów, żywopłotów, drzew itp.

Przeprowadzona kontrola wykazała

- nasadzenie bukszpanów wzdłuż alejek spacerowych od strony stawu - **zdjęcie nr 78,**
- dokonanie nasadzeń grabów do strony ul. Bukowskiej - **zdjęcia nr 26 – 28,**
- dokonanie nasadzeń od strony ul. Zwierzynieckiej, w tym między innymi: azalie, magnolie, różaneczniki - **zdjęcia nr 46 – 47.**

Niemniej w przypadku terenów wzdłuż płotu od ul. Zwierzynieckiej czy Bukowskiej, dokonane nasadzenia nie są wystarczające i nie pokrywają pełnego zapotrzebowania w tym zakresie. Tereny te wymagają dalszego zagospodarowania, gdyż obecnie negatywnie wpływają na wizerunek tego miejsca – **zdjęcia nr 1-2, 26-29, 47- 48.**

Podczas kontroli stwierdzono ponadto **brak zagospodarowania terenu od ul. Gajowej**, w sąsiedztwie nowej lokalizacji karuzeli - **zdjęcie nr 42.**

W odpowiedzi na przekazany do Jednostki projekt wystąpienia pokontrolnego, pismem z dnia 29 czerwca br. Dyrektor poinformował, że miejsce za karuzelą po jego rekultywacji stanie się obszarem informacyjno edukacyjnym działalności Zoo - termin zakończenia prac planowany jest na koniec sierpnia br.

Ad. 5 Sprawdzenie stanu utrzymania elementów infrastruktury, jak ławki i place zabaw.

Do stanu placów zabaw - nie odnotowano uwag, tereny utrzymane są w czystości. Niemniej jeśli chodzi o stan ławek – elementy te wymagają oczyszczenia, tak aby nie godziły w dobre imię tego terenu – **zdjęcia nr 3 – 4.**

W odpowiedzi na przekazany do Jednostki projekt wystąpienia pokontrolnego, pismem z dnia 29 czerwca br. Dyrektor poinformował, że na terenie Starego Zoo wprowadzono zasadę stałego nadzoru w kontekście stanu ławek. Biorąc powyższe pod uwagę, zrezygnowano z formułowania zalecenia pokontrolnego w tym zakresie.

Ad. 6 Sprawdzenie stanu utrzymania zwierząt (stan czystości pomieszczeń, gdzie trzymane są zwierzęta, wyposażenie w ściółkę, wodę , pokarm).

Podczas kontroli sprawdzono wyposażenie zwierząt w ściółkę, pokarm czy wodę – na przykładzie zwierząt kopytnych oraz królików. Potwierdzono, że zwierzęta tj. owca kameruńska, zebu, kuce – miały dostęp do wody i siana – **zdjęcia nr 31 – 33, 39**. Dodatkowo, podczas trwania kontroli, około godziny 10.00, na terenie Starego Zoo rozwożona była świeża zielona karma dla zwierząt- w tym też dla kucy czy królików – co potwierdzają **zdjęcia nr 16 – 17**.

Według oświadczeń pracowników Zoo, biorących udział w kontroli, odchody zwierząt usuwane są codziennie. Kontrola potwierdziła, że na wybiegach nie zalegały odchody.

Niemniej z uwagi na otrzymywane interwencje dotyczące kwestii żywienia zwierząt znajdujących się na terenie Starego Zoo, jeden z kontrolujących, p. *Józef Rapior* dokonał w dniu 31 maja br. kolejnej wizji tego terenu. Podczas tej wizji, tj. ok. godz. 10.00 zwierzęta kopytne zachowywały się bardzo głośno, słychać było ryczenie i buczenie. Zwierzęta te nie miały dostępu do siana. Około godz. 10.15 rozpoczął się objazd z zieloną karmą. Buczenie ustało w wyniku zapewnienia zwierzętom dostępu do zielonej paszy – **zdjęcia z tej wizji: nr 53 - 56, 60 - 62**.

W czasie odbywania kontroli trzy wybiegi były puste, niezajęte przez żadne gatunki zwierząt, co zubaża ofertę Starego Zoo. Widok pustych wybiegów, które dotychczas były zagospodarowane - jest w ocenie Kontrolujących smutny i obniża walory tego terenu. Zaobserwowane puste wybiegi to: teren w sąsiedztwie toalet, woliera ze stawkiem przed toaletami oraz po owcach w sąsiedztwie wybiegu kóz – **zdjęcia nr: 15, 30, 59**.

Z uwagi na otrzymywane sygnały oraz niepokojące informacje uzyskane od pracowników Jednostki, w ramach kontroli zweryfikowano również kwestie żywienia zwierząt na terenie Starego Zoo.

Pismem z dnia 28 maja br. Wydział wystąpił do kontrolowanej Jednostki z prośbą o przekazanie tabelarycznego zestawienia stanu zwierząt kopytnych na terenie Starego Zoo za lata 2010-2015 i zapotrzebowania w tym okresie na karmę w rozbiciu na poszczególne miesiące oraz w podziale na paszę: treściwą, objętościową, soczystą i suchą, dotyczącą tej grupy zwierząt (kserokopia pisma Wydziału stanowi **zał. Nr 10**, a otrzymana w tym zakresie dokumentacja stanowi **załącznik nr 7**).

Z otrzymanych informacji wynika, że:

- 1) w roku 2014 w większości przypadków liczba zwierząt kopytnych uległa zmniejszeniu w stosunku do roku 2013. I tak, zmniejszyła się liczba gatunków takich jak: Alpaka (z 4 do 2), Koza karłowata (z 6 na 5), Kuc szetlandzki (z 5 na 4), Mundżak chiński (z 4 na 3), Owca bretońska (z 5 na 3). Gatunek, którego ilość osobników na przestrzeni tych lat wzrosła to: Owca kameruńska (z 6 na 9),
- 2) W roku bieżącym spadła liczba osobników z gatunku: Kuca szetlandzkiego (z 4 na 3), Mundżaka chińskiego (z 3 na 2), Kozy anglonubijskiej (z 3 na 0),
- 3) **Aktualna (stan na miesiąc maj) liczba zwierząt kopytnych na terenie Starego Zoo wynosi 30 sztuk (z 8 różnych gatunków) – jest to najmniejsza ilość tych zwierząt na przestrzeni lat 2010-2015.**
- 4) W roku 2015 znacznie obniżono zapotrzebowanie na granulaty dla zwierząt jeleniowatych (do których należy Mundżak chiński) w stosunku do roku 2014 – z 1020 kg na 150 kg (w roku 2014 wprowadzono jednak osobną podkategorię na granulaty dla bydła w ilości 1400 kg, której wcześniej nie uwzględniano).

Dokonane ustalenia w tym zakresie:

Przekazana dokumentacja z zakresu zapotrzebowania na granulaty podpisana była każdorazowo przez jedną osobę, w przypadku zapotrzebowania na rok 2015 - przez p. Piotra Ćwiertnie – Kierownika Starego Zoo.

Podczas kontroli od pracowników Jednostki otrzymano dodatkowe informacje, dotyczące niekorzystnych dla zwierząt zmian w ich jadłospisie, w tym dotyczących między innymi eliminacji suchego chleba, zmniejszenia ilości warzyw i owoców – sygnały te zdecydowano wyjaśnić z Dyrektorem kontrolowanej Jednostki, co znalazło odzwierciedlenie w projekcie Wystąpienia pokontrolnego z dnia 24 czerwca br.

W odpowiedzi na przekazany do Jednostki projekt Wystąpienia pokontrolnego, pismem z dnia 29 czerwca br. Dyrektor poinformował, że w roku bieżącym opracowane zostały normy i dawki pokarmowe dla poszczególnych grup zwierząt. Wyjaśniono również kwestie żywienia zwierząt chlebem, jako niewłaściwe dla zwierząt przeżuwających. W kontekście wątpliwości Kontrolujących, co do dodatkowych mechanizmów kontrolnych przy ustalaniu zapotrzebowania na karmę dla zwierząt, Dyrektor wyjaśnił, że dodatkowa kontrola żywienia prowadzona jest przez nadzór weterynaryjny Ogrodu. Biorąc powyższe pod uwagę, zrezygnowano z definiowania zalecenia pokontrolnego w tym zakresie.

Ad. 7 Weryfikacja stosowanych procedur w zakresie uśmiercania zwierząt, w szczególności żółwi – w świetle zaistniałych przypadków nagłośnionych przez media.

Podczas kontroli wybieg przeznaczony dla żółwi czerwonolich, zlokalizowany przed toaletami - był pusty. Żółwie czerwonolice podczas kontroli przebywały na zapleczu, gdzie zimowały, bez dostępu dla zwiedzających. Ich stan ogólny Kontrolujący ocenili jako dobry – **zdjęcie nr 45**. Według oświadczenia pracowników kontrolowanej Jednostki, żółwie te w najbliższym czasie zostaną przeniesione do wolnego obecnie wybiegu. W odpowiedzi na przekazany do Jednostki projekt wystąpienia pokontrolnego, pismem z dnia 29 czerwca br. Dyrektor poinformował, że przeniesienie żółwi czerwonolich już zrealizowano.

W ramach przeprowadzonej kontroli, Wydział wystąpił do Dyrektora kontrolowanej Jednostki o przekazanie szczegółowego opisu sposobu postępowania w zakresie podejrzenia celowości uśpienia zwierzęcia – na przykładzie zaistniałego w roku bieżącym uśmiercenia 35 sztuk żółwi czerwonolich wraz z dokumentacją hodowlano-weterynaryjną tego gatunku, w tym wszystkie notatki służbowe i pisemne wnioski w przedmiotowej sprawie.

W odpowiedzi otrzymano:

- kserokopię korespondencji z tut. Wydziałem w sprawie otrzymanej interwencji dotyczącej zaistnienia uśpienia 35 żółwi czerwonolich,
- kserokopię notatki służbowej z dnia 3 kwietnia br. p. Piotra Ćwierni Kierownika Starego Zoo, skierowanej do Dyrektora kontrolowanej Jednostki - z notatki tej wynika, że podejrzenie celowości uśpienia żółwi ozdobnych nastąpiło w trakcie przygotowywania tych zwierząt do zimowania – przypadki wycieków z oczu i nozdrzy, deformacja karapaków. O sytuacji tej został poinformowany Dyrektor Jednostki. Oceny stanu zdrowia żółwi dokonali: p. Michał Stachowiak lekarz weterynarii, p. Piotr Ćwierni Kierownik Starego Zoo oraz p. Grzegorz Lepczyk asystent działu zwierząt zmiennocieplnych.
- Notatka służbowa p. Piotra Ćwierni z dnia 2 marca 2015 r. kierowana do Dyrektora Jednostki o dokonanie oceny stanu zdrowia żółwi czerwonolich,
- Wniosek z dnia 23 marca 2015 r. w sprawie likwidacji **34 żółwi czerwonolich oraz 1 żółwia żółtoliciego**,
- Karta informacyjna wizyty lekarza weterynarii - z dnia 23 marca 2015 r. – potwierdzająca dokonanie uśpienia w sposób humanitarny **35 żółwi ze stada żółwi czerwonolich**,

- dokumentacja odbioru i przewozu zwłok zwierzęcych – potwierdzona przez firmę SARIA Polska Sp. z o.o. – z dnia 15 kwietnia br. – na dokumentacji brak odniesienia do gatunku zwierzęcia, podano tylko wagę całkowitą: 200 kg, w rodzaju materiału podano: *zwierzęta* – pomijając gatunki i liczbę zwierząt, w opisie materiału podano: odpady pożywieniowe.

Dokumentacja ta stanowi **załącznik nr 8**.

Dokonane ustalenia w tym zakresie:

Jak wynika z przedstawionej dokumentacji, zły stan zdrowotny żółwi ozdobnych został zaobserwowany już w trakcie przygotowywania żółwi do zimowania. Ich uśpienia dokonano jednak w dniu 23 marca 2015 r., czyli w okresie hibernacji. Wątpliwości co do zachowania względów humanitarnych, budzi zatem fakt dokonania uśpienia 35 żółwi w marcu br., a nie przed ich hibernacją, co może wskazywać na przedłużanie ich cierpienia w okresie zimy. Z przedstawionej dokumentacji nie wynika bowiem, że stan żółwi się pogorszył, ale że został on zaobserwowany już w trakcie przygotowania do ich zimowania.

Z uwagi na zaistniałe zamieszanie medialne wokół uśpienia zwierząt na terenie Starego Zoo – **za celowe uznaje się sformułowanie i przyjęcie poprzez Zarządzenie Dyrektora Jednostki procedury postępowania w zakresie podejrzenia celowości uśpienia zwierzęcia oraz określenie sankcji za jej naruszenie.**

Ponadto dopracowania wymaga dokumentacja potwierdzająca zlecenie przez Ogród Zoologiczny usług w zakresie utylizacji zwłok zwierzęcych (SARIA Polska Sp. z o.o.). **Z przekazanej do Wydziału dokumentacji, z uwagi na jej ogólnikowość, nie wynika bowiem, że zwłoki uśpionych 35 żółwi ozdobnych zostały przekazane firmie SARIA Polska Sp. z o.o. celem zapewnienia ich utylizacji. Zdaniem Kontrolujących dokumentacja z przekazania zwłok do utylizacji powinna zawierać nazwy gatunków i ilość osobników.** Za nielogiczne uznano ponadto zamiennie stosowanie w tej dokumentacji sformułowań typu: ***odpady pożywieniowe*** oraz ***zwłoki zwierząt***.

Ad. 8 Weryfikacja realizacji zaleceń innych organów w zakresie problematyki przedmiotowej kontroli.

Podczas kontroli pismem WGK z dnia 28 maja br. wystąpiono do Dyrektora Jednostki o przekazanie protokołów z kontroli przeprowadzonych na terenie Starego Zoo przez inne organy - za okres roku 2014 oraz do dnia 28 maja br. W odpowiedzi uzyskano kserokopie protokołów z kontroli Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Poznaniu (kontrolę:

18.03.2015, 16.10.2014). Kontrole te wykazały dobry stan utrzymania zwierząt i prawidłowo przeprowadzone zabiegi odrobaczenia.

Na podstawie przekazanej przez Jednostkę dokumentacji, nie odnotowano wydania zaleceń przez inne organy kontrolne. Dokumentacja ta stanowi **załącznik nr 9**.

Wnioski

Przeprowadzona kontrola wykazała, że nie zostały w pełni zrealizowane zalecenia z poprzednich kontroli dokonanych przez ówczesny WGKiM, co wpłynęło na aktualny stan utrzymania Starego Zoo. Teren ten w wielu miejscach jest zaniedbany i wymaga zwiększenia nakładu pracy w kierunku dokonania nowych nasadzeń czy zagospodarowania pustych wybiegów dla zwierząt. W wizerunek Starego Zoo godzi dawny budynek gospodarczy, który z uwagi na zły stan techniczny nie nadaje się już do eksploatacji, a także zaniedbany mur oddzielający teren Starego Zoo i kompleks, gdzie znajduje się sklep Biedronka. Niekorzystny w odbiorze jest też brak zagospodarowania terenu wzdłuż płotów od strony ul. Bukowskiej, Zwierzynieckiej oraz Gajowej.

Dalszego doskonalenia wymaga również kwestia opisanego w Jednostce procedury usypiania zwierząt oraz uszczegółowienia dokumentacji dotyczącej przekazywania zwłok zwierzęcych do utylizacji – konieczność uwzględniania konkretnych gatunków i liczby zwłok.

Za pozytywne Kontrolujący uznali wzbogacenie infrastruktury Starego Zoo poprzez umożliwienie uruchomienia Parku Linowego oraz powstanie parkingu dla rowerów, z wykorzystaniem pni drzew. Na podkreślenie zasługuje też dobry stan utrzymania stawu oraz dokonanie w jego sąsiedztwie nowych nasadzeń bukszpanów.

W odpowiedzi na przekazany projekt Wystąpienia pokontrolnego Dyrektor kontrolowanej Jednostki zapowiedział realizację wielu działań na rzecz poprawy stanu utrzymania Starego Zoo, część z nich uzależniając od pozyskania środków finansowych. W czasie trwania przedmiotowej kontroli Dyrektor zdecydował o zmianie osobowej na stanowisku Kierownika Starego Zoo, co ma szansę wpłynąć na poprawę stanu utrzymania tego terenu.

Podczas kontroli można było zaobserwować zaangażowanie pracowników w realizowaną w Jednostce pracę, w tym troskę o stan utrzymywanych na tym terenie zwierząt. Bardzo wyraźne były też starania Dyrektora Jednostki o poprawę wizerunku Ogrodu Zoologicznego w Poznaniu i jego dalszy rozwój.

Zalecenia

Przeprowadzić następujące działania na terenie Starego Zoo:

- 1) dokonać rozbiórki budynku gospodarczego zlokalizowanego przy stanowisku odpadowym od strony ul. Bukowskiej – w terminie do końca września br.;
- 2) zagospodarować poprzez zasiedlenie zwierząt wolne obecnie wybiegi, w tym po owcach - w terminie do końca września br.;
- 3) zagospodarować teren przy płocie od ul. Bukowskiej – w terminie do końca sierpnia br.;
- 4) w pełni zagospodarować miejsce od strony ul. Zwierzynieckiej po zakończonym remoncie płotu - w terminie do końca sierpnia br.;
- 5) wyremontować opłotowanie murowe na odcinku od małpiarni do ul. Bukowskiej - ujęcie wydatku w projekcie budżetu na rok 2016;
- 6) zagospodarować teren za karuzelą wzdłuż ul. Gajowej - w terminie do końca sierpnia br.;
- 7) zapewnić stałą czystość na terenie toalet dla zwiedzających, oraz przeznaczonych dla pracowników – w trybie odwrotnym;
- 8) dokonać nowych nasadzeń kwiatów na terenie Starego Zoo – w trybie odwrotnym;
- 9) opracować i przyjąć Zarządzeniem Dyrektora procedurę postępowania w zakresie celowości uspienia zwierzęcia oraz określić sankcje za jej naruszenie – w terminie do końca sierpnia br.;
- 10) doprowadzić do przejrzystości dokumentacji dotyczącej przekazywania zwłok zwierzęcych do utylizacji – konieczność uwzględniania konkretnych gatunków i liczby zwłok – w trybie odwrotnym.

Fakt przeprowadzenia kontroli odnotowano w książce kontroli.

Integralną część wystąpienia pokontrolnego stanowią następujące załączniki:

- nr 1** – zestawienie wykonanych prac porządkowych i pielęgnacyjno – agrotechnicznych w tym nasadzeń kwiatów i krzewów,
- nr 2** – wykaz pracowników zajmujących się nadzorem i wykonywaniem prac związanych z pielęgnacją zieleni,
- nr 3** – wykaz sprzętu technicznego do wykonywania prac pielęgnacyjnych zieleni,
- nr 4** - wykaz zakupionych środków ochrony roślin z przeznaczeniem do opryskiwania zieleni,
- nr 5** – wykaz zakupionych nawozów do pielęgnacji zieleni,
- nr 6** – wykaz zakupionej trawy,
- nr 7** – dokumentacja dotycząca stanu ilościowego zwierząt kopytnych i racji żywieniowych,
- nr 8** – dokumentacja dotycząca zaistniałego uśpienia 35 sztuk żółwi czerwonołbich,
- nr 9** – protokoły z kontroli Powiatowego Lekarza Weterynarii w Poznaniu za okres roku 2014 i 2015,
- nr 10** – kserokopia pisma Wydziału Gospodarki Komunalnej z dnia 28 maja 2015 r. ws. przekazania dodatkowych informacji na potrzeby prowadzonej kontroli wraz z pismem przewodnim dyrektora Jednostki kontrolowanej – pismo z dnia 28 maja 2015 r.,
- nr 11** - dokumentacja zdjęciowa - zdjęcia od 1 do 79.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden otrzymuje dyrektor jednostki kontrolowanej.

Na tym wystąpieniu pokontrolnym zakończono.

Podpis Z-cy Prezydenta nadzorującego wydział

ZASTĘPCA
PREZYDENTA MIASTA POZNANIA
Arkadiusz Stasica -
9.07.15

